కుటుంబ నియంత్రణం

“ఈ చీటీ చూచిన క్షణం బయలుదేరి రావల సినది. ఎంతమాత్రము ఆలస్యం చెయ్యరాదు. చాలా ముఖ్యమైన విషయము.

ఇట్లు,
నీ ఆదిలక్ష్మమ్మ.”

ఆదిలక్ష్మమ్మ బాబు నాకు అర్థమైకూడా అర్థం కాలేదు. అంతముఖ్యమైనపని ఏదై ఉంటుంది? నాతో ఉండగల కార్యం ఏముంది గనక? ఆ ఊళ్లో రెండేండ్లు ఉపాధ్యాయుడుగా ఉన్నప్పుడు ఆదిలక్ష్మమ్మగారి అబ్బాయి సత్యం నా వద్ద చదువుకొన్నాడు. ఆ మధ్య యం. బి. బి. యస్. పూర్తి అయిందనీ, కాకినాడలో ఉద్యోగం దొరికిందనీ వ్రాశాడు. ఆ కుటుంబాని కేకొదవాలేదు. ఇరవై ఎకరాల మామిడితోట చాలు. ఏటా ఆ తోటతో వచ్చే ఆదాయమే అలాంటి కుటుం బాలు పదింటికి సరిపోతుంది. బహుశా వాడి పెళ్లి గొడవై ఉంటుందేమో? అది వాళ్ల నాన్న చెప్పి వేశారు. “ఉన్నది చాలు. కట్నాలూ వద్దూ, కానుకలూ

జనాభా పెరగకుండా చేయడానికి ప్రభుత్వం ఎన్ని పథకాలు వేస్తున్నా, ఎంత కృషి చేస్తున్నా, దాని పట్ల సుముఖంగాలేని సంప్రదాయ కుటుంబాలు ఎక్కువగానే ఉన్నాయి. ఆత్మసాక్షిగా ఆలోచిస్తే కుటుంబ నియంత్రణ మంచిదా, చెడ్డదా అని నిర్ణయించడం కష్టమే అవుతుందేమో!

వద్దు. నీకు వచ్చిన అమ్మాయిని చేసుకో" నాముందే అన్నాడు.

ప్రయాణమంటే సామాన్యమా? ఏదో మర్యాదగా కమ్మంటాయికాని ఆ బస్సు చార్జీల విషయాన్ని పట్టించుకొనేవాడెవడు? సరీ మలినంగా బట్టల్ని వేసుకోలేక తెల్లని బట్టల్ని తొడుక్కుంటేచాలు అతని కడుపు చల్లగా ఉండనుకునేలోకం ఇది. ఏమైనా వెళ్లక తప్పదు. ఎవరైనా ఫర్వాలేదు కానీ రమ్మన్నది ఆదిలక్ష్మమ్మ. ఆ ఊళ్లో ఉన్న రెండేండ్లూ ఆమె ప్రసాదించిన ఆ గడ్డపెరుగు, ఆ నెయ్యి, కన్నతల్లిని మించిన ఆమె అనురాగము ఎన్ని జన్మలెత్తినా తీర్చగలమా? మరో జన్మే అవసరంలేదని ఆకాంక్షించినా ఇలాంటి ఋణాలన్నీ ఈ జన్మలోనే తీర్చేమార్గమూ, వ్యవధీ ఎక్కడుంది అనే అనుమానం ఉండనే ఉంది.

ఆ సాయంకాలం ఏడింటికా పల్లెను చేరుకొన్నాను

కె. సభా

సత్యం ఇంటివద్దనే ఉన్నాడు. "రండిసార్, రండి రండి" అంటూ చేతి సంచిని లాక్కున్నాడు. ఆ సంచిలో ఏముంది కనక; భగవద్గీత!

ఆదిలక్ష్మమ్మ సేద్యగాళ్లకు పక్కాకు పంచిపెడుతున్నది. అది మామూలే. సంత రోజున పాలేర్లకు వక్కలు, ఆకులు, పొగాకుదుగ్గు పంచిపెడితేగాని వాళ్లూ ఊరుకోరు, ఆమెకూ సంతృప్తి ఉండదు.

"మాస్టారెక్కడ?" ఈ ప్రశ్నతోనే ఆయనా ప్రత్యక్షమైనాడు. "ఎప్పుడు రావడం? అక్కడ వానలెట్లా?" ఇదీ ఆయన ప్రశ్న. పదిహేనేళ్ల రైతు వేసే మొదటి ప్రశ్న వానలెట్లా కురిశాయని.

"కురిసిందండీ"

"ఏమాత్రం?"

"రెండు మూడు పదునుల్లు."

"చెరువులకు నీళ్లు?"

"ఏదో అర్థంపర్థం వచ్చాయి."

"ఆ కొళ్లచెరువు కోడుపోయిందా?"

"ఆ పగంకూడా రాందే?"

ఇంకా ఎన్ని ప్రశ్నలో . . . నాకా సేద్యంతో సంబంధంపోయినా ఆయన ప్రశ్నలకన్నిటికీ సమాధానం ఇవ్వక తప్పలేదు. ఆయన కృషీవలుడు. ఉన్నట్టుండి "ఈ సంవత్సరం చెరుకు ఫ్యాక్టరీ మూసేస్తారా? ఆడకం ఉందా?" అన్నాడు.

"ఆపితే ఎక్కువ నష్టమంటున్నారు" అన్నాను.

"ఆడకుంటే?" ప్రశ్నించాడు.

"నష్టమేకాని అంతనష్టం కదంటారు"

"ఆడీ ఆడకుండా ఆడమను."

గట్టిగా నవ్వాడాయన. నేనేమి సమాధానం చెప్పలేదు

"వేళగానీతినమయ్యా పంతులూ, లేచి కాళ్లు కడుక్కో భోంచేద్దాం" అన్నారాయన.

అక్కడికా సంభాషణ ఆగిపోయినందుకు నా ప్రాణం కుదుటబడింది. ఆయన చాలా నిర్భయుడు. ప్రతి మాటా ఈటెపోటులాగే ఉంటుంది. ఆయన దృష్టిలో నేడు పెత్తనంచేస్తున్న వారందరూ అసమర్థులు, అనర్హులు చేతిలో పెత్తనముంచుకొని నేతిక్తి దేవులాడే అజ్ఞానులు. అందుచేత రాజకీయాల విషయాలను గూర్చి ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు "నొప్పించక తానొవ్వక తప్పించుక తిరుగుటే" నా మతం.

ఆదిలక్ష్మమ్మ వడ్డించింది. భోజనం పూర్తికాగానే రెండు గంటలో వస్తానని రంగయ్య భజనగుడికి వెళ్లాడు. ఏదో పంచాయితీ ఉంటుందనుకున్నాను. అదునుచూసుకొని ఆదిలక్ష్మమ్మ చెప్పింది.

"అబ్బాయా, కొడుక్కూ గొంతువడిందన్నా" ప్రారంభించిందామె. ఉరిక్కిపడాను. రంగయ్య దశరథుడు. సత్యం రాముడు. తండ్రిమాటనే జవదాటడు సత్యం. ఈ ఇద్దరికీ ఎందుకు వచ్చింది పేచీ?

"వాడేదో బిడ్డల్ని కనరాదనే డిపార్టుమెంటులో ఉద్యోగంచేస్తున్నాడట ఆ ఉద్యోగం వద్దంటాడీయన." ఈ మాట అంటుండగానే సత్యం వచ్చి అందుకొన్నాడు.

"కాదండి, సార్. మీకు తెలియనిదేముంది? నేడు పెరుగుతున్న ఈ జనాభా సమస్య పెద్ద భూతమై పెరుగుకొస్తుంది. సంతాన నిరోధం ఒక్కటే ఈ దేశాన్ని సంరక్షించగలదు. అందుచేత ఆ ఉద్యోగం నాకు నచ్చింది.

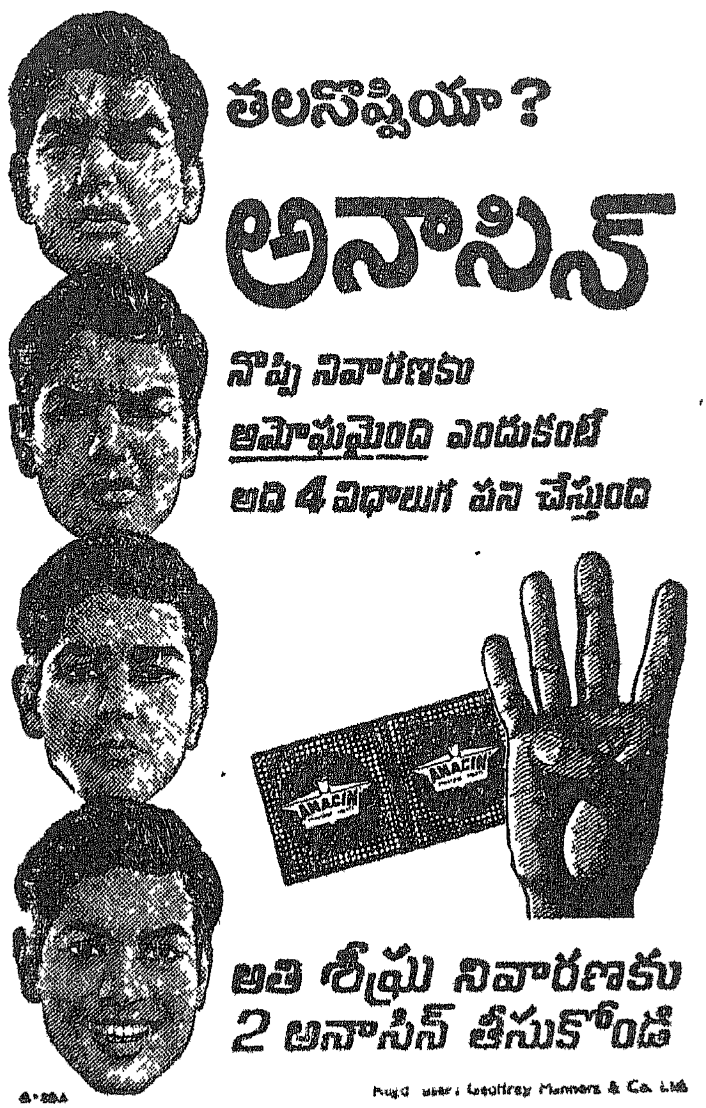

ఇప్పటికి మూడువేల కేసులు చేశాను. అహర్నిశలూ అదే చేస్తాను. అసలు నాకు పెళ్లికూడా వద్దను కొన్నాను."

"రామ రామ! ఇదేం బుద్ధిరా నా తండ్రీ!" చెవులు మూసుకొన్నది ఆదిలక్ష్మమ్మ.

"పుట్టబోయేవాళ్లు పుట్టబోతున్నారు బిడ్డలు. పిల్లకంతా తిండి ఎక్కడినుండి వస్తుంది చెప్పండి?"

"ఈ ముందే తిండిపెడుతున్నాడు?"

మబ్బులేని పిడుగులా ఊడిపడ్డాడు రంగయ్య. ఆ గర్జనతో స్థాణువుకు నేను వణికిపోయాను.

"చెప్పవయ్యా సమాధానం! మీరంతా చదువుకొని, ఈ బిడ్డల్ని చదవమని చెప్పి చివరికి భ్రూణహత్యల్ని ప్రోత్సహిస్తున్నారా? ఎందుకయ్యా మీ చదువు? ఆ గంగలో దూకండి అంతా! తిండి అట తిండి! లాటిలో కప్పకు వీడి ఆహార మంత్రి ఇచ్చే పుచ్చిపోయిన గోధుమలో, లేక మగ్గిపోయిన బియ్యమో అందుతున్నవా?"

ఈ విషయం అతి సామాన్యమైనదని అనుకొన్నాను కానీ ఇంత తీవ్రంగా ఉంటుందనుకోలేదు. అసలు సమస్య అర్థమౌతున్నది. సత్యం కుటుంబనియంత్రణ శాఖలో అమితోత్సాహంతో పనిచేస్తున్నాడు. దేశం కోసం చేస్తున్నానంటున్నాడు. రంగయ్య అట్లా అనుకోవడం లేదు.

"ఇదో పంతులూ! ఈ దేశానికేదో అరిష్టం చుట్టుకొన్నది. లేకుంటే మాతృద్రోహానికే ఒక డిపార్టుమెంటు కావలసివచ్చిందీ?"

చెమటలు పోస్తున్నాయి నాకు. "మాతృద్రోహమే!" వెర్రిగా అన్నాను.

రంగయ్య అమాంతంగా పైకిలేచి నిలబడ్డాడు. ఆరున్నర అడుగుల పొడుగుంటాడు.

"వినవయ్యా పంతులూ, విను. గొడ్డళ్ల సంఖ్యను పెంచమంటే అర్థమేమిటి? మాతృమూర్తుల సంఖ్యను తగ్గించమనేనా? మాతృత్వమును అడ్డగించడం మాతృద్రోహం కాదంటావా? దేశం అంటే మనుష్యులేగదా? మనుషులే వద్దంటే దేశద్రోహం కాదా?"

వీర జాటీతో బాదుతున్నట్టు బాధపడ్డాను. ఎక్కడో నా అంతరాళంలో గురజాడ అంటున్నాడు.

"దేశమంటే మట్టికాదోయ్!
దేశమంటే మనుషులోయ్!"

"వినవయ్యా పంతులూ."

'అటెన్షన్' అన్నట్టుందా స్వరం. గుండెలు అత్యంతవేగంగా కొట్టుకుంటున్నాయి.

"ఈనాడు నా పుత్రరత్నం, వీడు — నీ శిష్యుడు — చేస్తున్నపని ఒక మాతృద్రోహమే కాదయ్యా! ఒక దేశద్రోహమే కాదయ్యా! ఈ దేశాన్ని ఉద్ధరిస్తానని పెళ్లి మానుకొంటాడట. అంతటితో 'అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి' అని పితృద్రోహానికి కూడా సిద్ధపడుతున్నాడు. ఈ పాపం మాతృద్రోహం, పితృద్రోహం, దేశద్రోహంతో ఆగలేదు. దైవద్రోహం కూడా చేస్తున్నాడు"

ఆపై గద్గదికతో మాటరాకున్నది. రంగయ్యకు [illegible] పురాణాలు వచ్చు. ఆ భారత [illegible] 'ప్రాణమే విప్పుతున్నది; పరమేశ్వరుడే సృష్టిస్తున్నాడు.

"అతని సృష్టిని అవరోధించడం ఎంతపాపం! సృష్టికి పరిభ్రమణం నుండి విశ్వతి [illegible] ప్రణయ [illegible] [illegible] దుర్వ్యాసకుడే కదా!

'సర్వయోనిషు కౌంతేయ
మూర్తయః సంభవంతి యాః,
తాసాం బ్రహ్మ మహద్యోని
రహం బీజప్రదః పితా.'

ఆ బ్రహ్మదేవుడు, ఆ బీజప్రదాత మహేశ్వరుని విరోధించడమే ఓటి ఉద్యోగమా? అసలు ఎవరు దేవుడు? వాడిని విరోధిస్తున్నామంటే దేవునికి అడ్డు పడుతున్నామనికాదా?

'మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః సనాతనః,
మనః షష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి.'

భగవంతుని అంశమేకదా! ఆ జీవుడు నాశరహితుడు కదా? అట్టి భగవంతుని సృష్టి కార్యక్రమానికి అవరోధమా?"

"క్షమించాలండీ, అదికాదు నేటి సమస్య. జన ఆ

నెప్పుడు కనరాదనీ, తిండి వేళల్లో తప్ప ఈ సినిమాలకి ప్లానింగ్ పెట్టారు." ఎంతో నెమ్మదిగా అన్నాను ఆ మాటలు.

"అవును. తిండికెందుకు లేకపోయింది? కడుపుని చూసుకోడానికి కోట్ల ఖర్చుతో మేడలు కావాలా? తినడానికి పద్దులూ, రాగులూ, ఉలవలూ పనికిరావా? కట్టుకోడానికి నూలు బట్టలు ఉపయోగపడవా? బస్సులూ సినిమాలూ లెక్కలేవా? ఈ డబ్బులంతా ఇట్లా తగలెయ్యకుంటే మొత్తాన్ని సేద్యానికే పెట్టి కొన్ని ముప్పాతిక పంటకైనా పెట్టరాదా? అసలు మావాడికి నెలకు వచ్చే జీతం నాకు ఇరవై టెంకాయ చెట్లతో వస్తుందయ్యా? ఒక పండు కొబ్బరికాయ వెల ఎంత?"

ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయాను.

"ఊఁ చెప్పవా?"

"ఒక రూపాయ." చెప్పక తప్పలేదు.

"సంవత్సరానికి రెండు సార్లు గెలలుంటే చాలు. ఆఫీసర్ల జీతం వస్తుంది."

తలకొట్టేసినట్టైనా ఒప్పుకోక తప్పలేదు.

"ఒక జవాను జీతం పది మునగచెట్లతో వస్తుంది."

మౌనంగా ఉండిపోయాను.

"రెండే ఎకరాలు. గుంట కింద గోవెల బెల్లం. ఒక కలెక్టరుగు జీతం వస్తుందిగా"

బొమ్మ కట్టినట్టు [illegible] ఉంది నా దృష్టి.

"ఏం మాట్లాడవు? బంగారు పండే పొలాలను బీళ్ళుపెట్టి ఆ నోట్లు తొడుక్కొని, ఆ బడుల్ని మోసుకొని అదేదో వ్యామోహంలో పడి చివరికి తిండికి లేదుకనక బిడ్డల్ని కనవద్దండని పళ్ళెత్తికూ అంటూ బూట్లు మోపులు కట్టుకొని తిరుగుతున్నారయ్యా ఈ మనుషులు. ఇవి చదువులా చట్టుబండలా?"

నోరు మెదపలేదు నేను. ఉద్రిక్తతుష్టి గుర్తుపట్టిందని కనిపిస్తోంది. సత్యం కుక్కినపేనై పోయాడు.

"ఆ రాముని కోసం దశరథుడు పుత్రకామేష్టి యాగం చేసి ఎంత బాధపడ్డాడు! వాడు పుట్టి యుద్ధానికి వెళితే ఆ వాడు మనుషులొక కోతుల్ని బ్రతిమాలాడవలసి వచ్చింది. ఇప్పుడేమో ఉండే పిల్లల్ని నమ్ముకొని పుట్టేవాళ్లను వద్దంటున్నారా? ఇంకో నాలుగు భూకంపాలు జరిగితే ఏంచేస్తారు? తిండికోసం దేశం [illegible] సంతానంకోసం వెడతారా?"

ఆ చివరి మాటను ఎంతో కంపరంతో అన్నాడు. నిరుత్తరుడనైనా రంగయ్యను శాంతింపచెయ్యటం కర్తవ్యమనిపించింది. ఆ మారుమూల పల్లెటూరులో రంగయ్య స్వరం ఇంత గంభీరంగా ఉంటుందనికానీ, ఆ గంభీరస్వరంలో ఈ మహోన్నతమైన సందేశం వినిపిస్తుందని కానీ అనుకొన్నానా?

"[illegible]"

"[illegible] నరు దుర్భలులయ్యారు. [illegible] మాత్రవాసు [illegible] మిల్ల చెప్పండి [illegible] కులుపుతూనీ [illegible] పల్లెటూరి [illegible] తెప్పించు [illegible] పవి [illegible] కటనులు [illegible] మిగిలిపోక [illegible]?"

"[illegible]" [illegible] మెల్లగా.

"[illegible] ప్రాణ హాన్యాలు [illegible] అప్పుడయినా చూసి [illegible] ఉన్న ఈ ఇరవై [illegible]." [illegible] మాటతో [illegible] అన్నాడు: "ఎంత మొరటుతనంగా [illegible]? పాతకాలం [illegible]!"

ఏది పాతకాలం? ఏది [illegible]? అసలు కాలమంటే ఏమిటి?

"నాయన చెప్పినవి ఆలోచించదగినవే" అన్నా(ను).

"[illegible] ఉన్నాయి [illegible]."

ఎంతో [illegible] నిశ్చయం.

ఆ [illegible]: "[illegible] ప్రహ్లాదు [illegible] అన్న [illegible] ఫలముగా పొందిన [illegible] కాదా!"

ఈ మాటలు [illegible] అంటుంది. [illegible] ఆ పసిపాపల్ని కనుకోలకుండా అనాదు [illegible] చెప్పు.

"నీకు తెలియదు నాయనా! వాడొక్కడే ఉప్పుగల్లు. వాడికోసం చిన్నికొండలెత్తాను ఎన్ని గుడులు కట్టాను! చివరికి సత్యనారాయణవ్రతంతో పుట్టాడు."

"అవునమ్మా! ప్రతివాటికి ఒక కలనూ వరమార్గం ఉంది. నేటి మానవత జడత్వం దాలుస్తున్నది. మనిషి ప్రేమలా మారిపోవటం లేదు; యంత్రంగా మారిపోతున్నాడు." నాకే ఆశ్చర్యం వేసింది. నా మాటలు నాకే అర్థంకావటంలేదే, ఆమెకెట్లా అర్థం కాగలవు? ఆమెవద్ద సెలవు తీసుకొని వచ్చి బస్సులో కూచున్నాను. తండ్రి ఉత్తరధ్రువం, కొడుకు దక్షిణ ధ్రువం. దేశాన్ని ఉద్ధరించాలనే ఇద్దరి ఆశ, ఆకాంక్ష.

"కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షం" అంటాడు తండ్రి.

"సంతాననిరోధం మాత్రమే కరువును నివారిస్తుంది" అంటాడు కొడుకు.

ఏది సత్యం?

ఏది న్యాయం?

ఏది ధర్మం?

ఏది నీతి?

ఇల్లుచేరిన మూడోనాడే ఉత్తరం వచ్చింది, రంగయ్య వెళ్ళిపోయాడని. ఏదో కొంప మునిగిందని అనుకొన్నాను.

నోవా టాల్కమ్ పౌడరు

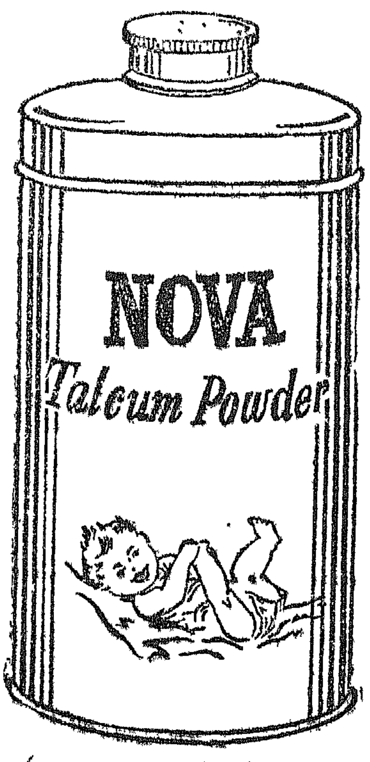

ఇది మీ శరీరమునుంచి చెడువాసనను, చెమటను తొలగించును. ఇది పసి పాపల మృదువైన శరీరమునకు శ్రేష్టమైన టాల్కమ్ పౌడరు. మీ చెమటను దూరపరచా లంటే దీనిని వాడండి. ఈ రోజునుండే వాడండి. మీకు ఎంత చక్కగా ఉపయోగపడ గలదో చూడండి.

ఉత్పత్తిదార్లు :
నోవా కంపెనీ, ఆగ్రా రోడ్డు, భండుప్, బొంబాయి - 78

No. 1

ఆ ఉత్తరంతో ఎన్నో ఆలోచనలు! ఆ మరునాడు వెళ్లాను. సత్యం రంగయ్య వ్రాసిపెట్టివెళ్లిన జాబును తెచ్చి ముందుంచాడు.

"చిరంజీవి సత్యానికి.

నాయనా! సత్యనారాయణస్వామి వ్రతంతో జన్మించావు. సత్యాన్ని తప్పకు. జనాభా ఎక్కువైనందున అంత కరువు వచ్చిందని అంటున్నావు. మనకున్న ఇరవై ఎకరాల మాగాణి పంటతో పది కుటుంబాలు బ్రతకవచ్చు. ఆ పంట పది కుటుంబాలకు సరిపోతుంది. నువ్వు ఆ భ్రూణహత్యల ఉద్యోగాన్ని వదిలిపెట్టు. అది భ్రూణహత్యలతో ఆగదు. వ్యభిచారాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్నావు. కష్టపడి సేద్యంచేసి నలుగురికీ అన్నం పెట్టు. తక్షణం పెండ్లిచేసుకో. లక్షణంగా బిడ్డల్నికని వంశాన్ని ఉద్ధరించు. ఇంటిలో జనాభా ఎక్కువనే దిగులెందుకూ? ఒక్కరు తగ్గినా తగ్గినట్లే. నేను వెళ్లిపోతున్నాను. నన్ను వెదికినా దమ్మంతైనా ఫలితం ఉండదు.

నాకూ తెలుసురా అబ్బాయీ! మనిషి ఆకులను తిని ఉండగలడు. అట్లా ఆకుల్ని తింటూ ఈ దేశంలో పెరుగుతున్న ఈ భ్రూణహత్యల పాపాన్ని తగ్గించమని తపస్సుచేస్తూ నేను ఎక్కడినుండి వచ్చానో అక్కడికే వెళ్లిపోతాను. మగసిరు ఉన్నవారిని అవి లేనివారుగా చెయ్యకురా అబ్బాయీ! అది మహాపాపం! ఎదిగే మొలకను లాగివేయడం రైతు సంప్రదాయం కాదు. పుట్టే బిడ్డను చంపడం భారతీయ ధర్మంకాదు. జాగ్రత్త సుమా!

ఇట్లు,
నీ తండ్రి
రంగయ్య."

రంగయ్య ఆరున్నర అడుగుల పొడవుంటాడు. విశ్వామిత్రుని వలె స్ఫురద్రూపి. రాణాప్రతాపుని వంటి దిట్టమైన శరీరం. ఆ మీసల కొసలలో నిమ్మపండ్లుంచినా నిలవవు. నా కళ్లు అతనికోసమే గాలిస్తున్నవి! ఈ జనపదాలలో అతని జాడలే కనిపించడం లేదు. ఈ వాతావరణంలో అతడు ఉండగలడా?

రంగయ్య వెళ్ళిపోయాడని బుజువైపోయినది. అతడు తిరిగి వస్తాడనే నమ్మకం సత్యానికి అసలేలేదు. తండ్రి విషయం తనకు స్పష్టంగా తెలుసు. తాను ఏమనుకొంటే అంతే.

ఆదిలక్ష్మమ్మ ఒకటే పట్టుపట్టింది. కొడుకు పెళ్లిచేసుకొంటే ఆ వార్త విని అయినా తన భర్త ఇల్లుచేరుకుంటాడని ఆమె విశ్వాసం. సత్యం మారుపలకలేదు. తాను విద్యావంతుడైనా తన బంధువుల్లో పిల్లనే కట్నంలేకుండా చేసుకోవడానికి అంగీకరించాడు.

"1—11—65 సోమవారం ఉదయం ఆరు గంటలకు పైగా ఏడు గంటలకులోగా తులాలగ్నమున నీ కుమారుడు చిరంజీవి సత్యానికీ, నీ పెద్దమామగారి మనుమరాలున్ను, ఆదిశేషయ్యగారి కుమార్తె అయిన చిరంజీవి సౌభాగ్యవతి అనూరాధకూ తిరుపతి తిరుచానూరులో వివాహం జరుగుతుంది. నీవు ఎక్కడున్నా వెంటనే బయలుదేరి రావలెను. సత్యం ఉద్యోగంకూడా మానుకొన్నాడు."

ఈ ప్రకటనను అన్ని పత్రికలలో వేయించాడు సత్యం. రంగయ్య నిలువెత్తు ఫోటోనుకూడ ప్రచురించారు తల్లీకొడుకు లిద్దరూ. ఈ ప్రకటనలకని పదిహేను వందలు ఖర్చుపెట్టారు.

ఈ కథ ఏదోవిధంగా సుఖాంతమైతే అదేచాలునని నా ఆకాంక్ష. రంగయ్యను ఒక్కసారి చూస్తే చాలుననే ఏదో తెలియని మమత.

ఎంత మొరటువాడయినా పెళ్ళికి రెక్కలుకట్టుకొని వాలుతాడనుకొన్నాము. కానీ ఆ ముందునాడు అందిన దొక జాబు.

"నేనిప్పుడు హరిద్వార్‌నుండి పండరీపురంవైపు వెడుతున్నాను. ఋషీకేశ్ ఆంధ్రుల ఆశ్రమంలో మీ ప్రకటన చదివాను. శీతోష్ణాలు, సుఖదుఃఖాలు సమంగా చూస్తున్నందున సంతోషమని ప్రత్యేకించి వ్రాయలేను. నేను రాను. నన్ను వెదకడం వృథా. నువ్వు రైతువైనావు. పెండ్లిచేసుకున్నావు. బిడ్డల్ని కనబోతున్నావు. నాకు విజయం లభించినది. కొడుకు పదునాలుగేండ్లు అడవిలో ఉండి తిరిగి వచ్చాడు. అది కృతయుగం. ఆనాటి దానవతను సంహరించడానికి ఆ పదునాలుగేళ్లు సరిపోయినవి. నేడు తండ్రి అడవికి వెళ్లాడు. ఇది కలియుగం. నేటి దానవతను పరిమార్చడానికి జీవితాంతం చాలదు."

"నాన్నగారెంత అమాయికులు" అన్నాడు సత్యం. అట్లా అంటూ "ఈ విషయం అమ్మకు చెప్పకండి సార్" అన్నాడు పాపం!

పెండ్లి అయిపోయింది. రంగయ్య రాకపోయినా ఇంట్లో ఇంకో రంగయ్య పుట్టగలడనే విశ్వాసంతో ఆదిలక్ష్మమ్మ నిరీక్షిస్తున్నది. ఆమధ్య బస్సుస్టాండులో కనిపించి "కోడలుకు ఆరోనెలండీ ఆరోనెల!" అన్న దింతలు కళ్ళుచేసుకొని. ★

ఢిల్లీలేఖ

(5 వ పేజీ తరువాయి)

గుజరాత్‌లో అధికారవర్గంతో సమాధానపడవలసి ఉన్నది.

ఏమైనా, ఉపఎన్నిక లన్నింటిలో కాంగ్రెసు చెప్పుకోదగ్గ ఫలితం సాధించలేదు. మద్రాసులో దక్షిణ మద్రాసు నియోజకవర్గంలో డి. ఎం. కె. గట్టిదెబ్బ తీసింది. మైసూరులో ముఖ్యమైన మాండ్యా పార్లమెంటరీ స్థానాన్ని పి. ఎస్. పి. చేజిక్కించుకున్నది. బీహార్‌లో హజారీబాగ్ నియోజకవర్గంలో భారతీయ క్రాంతిదళ్ అభ్యర్థి కాంగ్రెసు అభ్యర్థిని పెద్ద తేడాతో ఓడించారు. శాసనసభ ఉపఎన్నికల ఫలితాలు చూస్తే, ఆయా స్థానాలు కాంగ్రెసు దక్కించుకోగలిగిఉండికూడా ఇతర పార్టీల కీలక స్థానాలలో ప్రవేశించడానికి ప్రయత్నించలేదనిపిస్తుంది.

కాంగ్రెసుకు అనుకూలమైన ప్రజాభిమానం సన్నగిలిందనే నిర్ణయం చేయడం తొందరపాటు అవుతుంది. అది అఖిల భారత స్థాయిలో ఏర్పడిన పరిణామం. ప్రజలు ఎప్పుడూ మంచి పార్టీకే ఓటు చేస్తారనిగానీ, మంచి అభ్యర్థికే ఓటు వేస్తారనిగానీ చెప్పలేం. ఓటర్ల అభిప్రాయాలు ఒక్కొక్కసారి స్పష్టంకావు. కొందరు ఓటర్లు రాజకీయపార్టీల విధానాలు, కార్యక్రమాలు, నిర్వాకాలు పరిశీలిస్తే, కొందరు కేవలం అభ్యర్థులనుమాత్రమే లెక్కలోకి తీసుకుంటారు. ఆయా అంశాలన్నీ కూలంకషంగా పరిశీలించిన మీదటనే, ప్రజాస్వామ్యవ్యవస్థలో అధికసంఖ్యాకులు ఓటుచేస్తారని భావిస్తాం. కేరళలో ప్రజానిర్ణయం కాంగ్రెసుకు అనుకూలం కాకపోయినా, యునైటెడ్ ఫ్రంటుకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నది.

రాజస్థాన్‌లో కాంగ్రెసు అధికారపక్షం. ఏ లోపాలున్నా, ఉపఎన్నికలలో కాంగ్రెసు గెలిచింది. ఈ ఉపఎన్నికలలో స్వతంత్రపార్టీవారి స్థానాలను కాంగ్రెసు కైవసం చేసుకున్నది. అంతమాత్రాన ప్రజలు • ప్రస్తుత రాష్ట్రప్రభుత్వంపట్ల అధిక సంతృప్తులైనారని చెప్పడానికి వీల్లేదు. ప్రజలు ఫ్యూడల్‌శక్తులకు, ప్రతికూలవర్గాలకు వ్యతిరేకంగా ఓటుచేశారనిమాత్రం సారాంశంగా తీసుకోవచ్చు.

ప్రజాభిప్రాయం కాంగ్రెసుకు అనుకూలంగా ఉన్నదని శ్రీ నిజలింగప్ప భావించినా, అలాటి నిర్ణయానికి అప్పుడే రావడం తగదు. అయితే కాంగ్రెసుపార్టీ అదృష్టం మొగ్గు చూపుతున్నదని శ్రీ నిజలింగప్ప చెప్పినది జోస్యం కాదనీ అనలేం. అధికారంలో ఉన్నవీ, లేనివీ కొన్ని పార్టీలు ఆశించిన ఫలితాలు తాము యివ్వని కారణంగానే ప్రజాభిప్రాయం సన్నగిలిందని భావించడం జరిగింది. ఉత్తరాన కొన్ని రాష్ట్రాలలో ఏర్పడిన యునైటెడ్ ఫ్రంటు ప్రభుత్వాలు చేసింది తక్కువగనుక, ఎన్నికలలో ప్రజాభిమానం తమపట్ల ఉంటుందని వారు భావించడంలేదు. దీనితో శ్రీ నిజలింగప్పకు కొంత ఉపశమనం కలగవచ్చు. నిరుడు ఈ రోజుల్లో కన్న, ఈ ఏడు కాంగ్రెసు ఎక్కువ ఆకర్షణగా ఉన్నదని ఆయన భావిస్తే, అది భ్రమ అవుతుంది. కాంగ్రెసువారు తమ విజయాలకే ఉప్పొంగిపోయి, ప్రజలతో సాన్నిహిత్యం పెంపొందించుకొనకపోతే, ఎక్కువ కాలం వారి ఆనందం నిలవకపోవచ్చు

4-5-68 —డి. సుబ్రహ్మణ్యం

గమనిక

మామూలుగా ప్రచురణకు రచనలు ఎడిటర్, ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక, ఎక్స్‌ప్రెస్ ఎస్టేట్స్, మద్రాసు–2' కు పంపవలసి ఉన్నది. పోటీలకు అయితే కవరుమీద పోటీ పేరు స్పష్టంగా వ్రాయాలి.